

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Häkkinen, Reija; Pyykkönen, Miikka; Pääjoki, Tarja

Title: Organisaatioesittelyt : Jyväskylän yliopisto

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © 2023 Humanistinen ammattikorkeakoulu

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Häkkinen, R., Pyykkönen, M., & Pääjoki, T. (2023). Organisaatioesittelyt : Jyväskylän yliopisto. In E. Oksala, S. Pekkinen, & A. Schalin (Eds.), *Luovien työelämässä : luova osaaminen yritysten toimintaa kehittämässä* (pp. 36-38). Humanistinen ammattikorkeakoulu. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja, 155. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023052648448>

4 Organisaatioesittelyt

Tässä luvussa esitellään Lookout-hankkeessa mukana olevat organisaatiot ja hankkeen kannalta olennaiset koulutusalat sekä niiden opiskelijoilleen tarjoamat ydin- ja työelämäosaamiset. Lisäksi avataan ja pohditaan organisaatiokohtaisesti sitä, mitä potentiaalia ja annettavaa valmistuneilla opiskelijoilla todennäköisesti on ammattikentällä (esim. moniammatillisissa tiimeissä) erityisesti luovan osaamisen näkökulmasta.

4.1 Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak

Johanna Muhonen ja Sanna Pekkinen

Humak on valtakunnallinen ammattikorkeakoulu, joka toimii lähes kaikkialla Suomessa. Humakin toimipisteet sijaitsevat pääkaupunkiseudulla, Jyväskylässä, Kuopiossa ja Turussa. Lisäksi verkkokoulutus tarjoaa tutkintoon johtavaa koulutusta sijainnista riippumatta. Kulttuurituotannon lisäksi Humakin vahvuusaloihin kuuluvat yhteisöjen kehittäminen sekä tulkkaus ja kielellinen saavutettavuus.

Nelivuotinen kulttuurituottajakoulutus (AMK) valmistaa osaajia kaikille yhteiskunnallisille sektoreille kolmannelta sektorilta vapaalle kentälle ja julkiselta sektorilta yksityiselle. Usein kulttuurituottajat työskentelevät kulttuuri- ja taidetapahtumissa, järjestöissä ja yhdistyksissä kulttuuri- ja taideprojektien suunnittelijoina ja vetäjinä, kuntien ja valtion kulttuurihallinnossa, kulttuurialan yrittäjinä sekä yhä enemmän myös yhdystoimialojen tuotannollisissa tehtävissä. Yhä useammin kulttuurituottajia tapaa esimerkiksi viestintä- ja markkinointialalla, matkailussa, sosiaali- ja terveysalan sekä liikunta- ja kasvatustieteen yhdyspinoilla.

Kulttuurituottajan työ vaatii monipuolista ja laaja-alaista osaamista. Keskeistä osaamista ammatissa ovat projektinhallinta- ja innovointitaidot, viestintä- ja markkinointiosaaminen sekä rahoitus- ja liiketaloudellinen osaaminen. Kulttuurituottaja hallitseekin koko tuotantoprosessin aina ideoinnista suunnitteluun, toteuttamiseen ja rahoituksen hankkimiseen sekä pystyy johtamaan sekä koordinoimaan laajoja kokonaisuuksia. Tuottajan tehtävänä on myös toimia linkkinä yleisön ja taiteen tekijöiden välillä sekä tehdä taiteesta näkyvää ja ymmärrettävää.

Taiteen ja kulttuurin ilmiöiden tuntemus ja ymmärrys ovat keskeinen osa tuottajan työtä. Kulttuurituottajan on oltava perillä kulttuuri-

ja taidekentän toiminnasta ja rakenteista, jotta hän pystyy edistämään taiteen ja kulttuurin merkitystä yhteiskunnassa ja tehdä sektorit, toimialat ja genret ylittävää yhteistyötä kulttuuri- ja taidetoiminnan edistämiseksi. Kulttuurituottajalla on merkittävä rooli kulttuurin puolestapuhujana ja lobbajana sekä taiteen saavutettavuuden ja saatavuuden kehittäjänä.

Tuotannot lähtevät luovuudesta

Kulttuurituottajan ammatti vaatii hyviä vuorovaikutustaitoja sekä verkossa että kasvokkain. Hänen on oltava esiintymistaitoinen vaikuttaja ja kyettävä ottamaan johtajan rooli tuottamisprosessien läpiviemiseksi. Luovuutta ja luovaa osaamista tarvitaan kaikissa työvaiheissa. Luovuus ei näy vain taiteellisena ja kulttuurin sisällöllisenä osaamisena tai uuden sisällön luomisena, vaan myös luovana ongelmanratkaisuna tuotantojen eri vaiheissa. Kulttuurituottaja tarvitsee innovointikykyä, kekseliäisyyttä, ideointitaitoa ja -kykyä sekä taitoa yhdistellä asioita uudella tavalla. Luovuus näkyy uusissa tavoissa tehdä töitä ja ratkaista eteen tulevia pulmia.

Tuottajan työn monipuolisuus on työtä positiivisesti leimaava piirre; työn sisällöt vaihtelevat aina pienistä tuotannollisista teoista suurten linjojen ratkaisemiseen. Esimerkiksi taiteilijalla on idea tuotannosta, mutta ei työkaluja sen toteuttamiseen. Tuottajan rahoitusosaaminen voi ratkaista idean viemisen käytäntöön, verkostot yhteistyökumppaneiden löytymisen ja ongelmanratkaisutaidot vaikka kekseliään markkinointikampanjan ja yleisön osallistamisen itse tapahtumassa.

Luovuutta tuottaja pääsee hyödyntämään esimerkiksi viemällä taidetuotannon sellaiseen esityspaikkaan, joka ei ole kyseiselle taidelajille tyyppillistä, esimerkiksi kuvataidenäyttely ruokakaupassa, tanssia juna- asemalla tai kamarikonsertti lähiliikenteen bussissa. Kulttuurituottajan luova työote voi näkyä kahden eri toimialan yhteistyönä, kun tuottaja organisoii taiteilijoille työmahdollisuuksia sosiaali- ja terveysalan yhteisöihin tai ideoi teemoitetun kulttuurikierroksen osaksi kaupungin matkailupalveluja. Luovuus synnyttää uusia tuotteita ja palveluja tai lisää olemassa olevaan tuotteeseen uudenlaisen lähestymiskulman.

4.2 Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia

Tuija Kiviranta , Sirpa Lonka ja Satu Tammikari

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia uudistaa oppimista ja työelämää. Gradiassa luodaan kaikenikäisille opiskelijoille ja yritysasiakkaille mahdollisuuksia oman osaamisen ja liiketoiminnan kehittämiseen. Gradiaan kuuluvat ammatilliset oppilaitokset Gradia Jyväskylä ja Gradia Jämsä; Gradia-lukiot Jyväskylän Lyseon lukio, Schildtin lukio ja Jyväskylän aikuislukio; sekä Gradian sisäiset palvelut, Gradia-kiinteistöt ja Gradia-ravintolat. Gradia Jyväskylä järjestää myös perusopetusta ja taiteen perusopetusta, ja tarjoaa toisen asteen opintoja myös luoville ja kulttuurialoille kuten media-alalle, musiikin alalle sekä taideteollisuuteen.

Gradiassa toteutettavan pedagogiikan periaatteita

Gradian tehtävä on tukea jokaista opiskelijaa saamaan kaiken potentiaalinsa käyttöönsä. Gradialla opiskelijoita kannustetaan kehittämään omaa osaamistaan kohti yrittäjämäistä vastuunottoa, sillä yrittäjämäinen asenne ja oman osaamisen tuotteistaminen ovat varmin tapa pärjätä tulevaisuuden työmarkkinoilla. Pedagogiikan kehittämisessä keskeisenä työkaluna toimii Gradian pedagoginen kehittämisohjelma, joka rakentuu kuudesta eri tulevaisuustaidosta: oppimiskyky, tulevaisuusajattelu ja muutostyky, yhdessä tekeminen ja verkostoituminen, innovatiivisuus, globaali-osaaminen ja teknologian käyttötaito. Tulevaisuustaidot eivät ole oppiaineita lukujärjestyksessä, eikä niitä opita yksittäisillä opintojaksoilla, vaan niiden kehittymistä tuetaan oikein valituilla pedagogisilla ratkaisuilla sekä tekemällä oppien. Ohjelma ei siis ole yleinen pedagoginen ohjekirja, vaan se sisältää ajatuksia siitä, miten kukin voi omassa työssään kehittää tulevaisuustaitoja luovaa pedagogiikkaa.

Kuva- ja media-ala

Gradia Jyväskylän media-alan opetus tarjoaa laajan läpileikkauksen viestintäalan eri osa-alueista. Opiskelussa painotetaan enemmän erilaisten tekniikoiden ja ilmaisukeinojen hallintaa kuin varsinaisen sisällön tuotantoa. Media- ja kuva-ala toimii tällä hetkellä kolmella kampuksella Jyväskylän keskustan alueella. Kankaan kampuksella toimii talon ehkä perinteisin tutkinnon erityisalue, valokuvaus, ja siellä on mahdollisuus suorittaa media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkintoa sekä media-alan ammatti- sekä erikoisammattitutkintoja. Painopisteinä Kankaan kuvaopinnoissa on kuvallisen ilmaisun osaamisalan valokuvatuotanto ja kuvajournalismi.

Audiovisuaalisen tuotannon osaamisala toimii suurelta osin Gradian musiikkikampuksen Pitkädun toimipisteessä. Media-alan monikameratuotanto ja ääni- sekä tapahtumatuotanto ovat alan teknisesti raskaimpia ja investoinneiltaan vaativimpia opintoja, joita tehdään pitkälti yhteistyössä muusikko-opiskelijoiden kanssa.

Media-alan opiskelijoiden osaamisaloja ovat julkaisutuotanto, painoviestintä sekä perusteet audiovisuaalisen viestinnän opinnoista. Lisäksi viime vuosina opintotarjontaan on yhdistetty muun muassa pakkausten suunnittelua ja valmistamista, animoinnin ja liikegrafiikan toteuttamista sekä mainos- ja ajoneuvoteippausten toteuttamista.

Musiikin osaamisala

Musiikin osaamisalan opinnot koostuvat monipuolisen substanssiosaamisen sekä työelämävalmiuksien kokonaisuudesta. Koulutuksessa pääaineena voi olla klassinen, pop/jazz, musiikkiteatteri tai hiphop. Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä voi opiskella myös suuntautuen musiikin alan yrittäjyyteen Band Lab- eli bändimuotoisessa opetuksessa, joka pilotoitiin syksyllä 2022 ja joka on siitä alkaen jatkunut osana muusikon koulutusta. Musiikin osaamisalan suorittanut voi työskennellä osaamisalansa mukaisissa tehtävissä, kuten orkesterissa, yhtyeessä, ohjelmatoimistojen palveluksessa tai itsenäisenä yrittäjänä. Oppimisympäristönä toimii Suomalainen musiikkikampus, jossa voi opintojen aikana osallistua esimerkiksi musiikkikampusyhteistyönä toteutettaviin produktioihin, kuten orkestereihin ja musikaaleihin. Musiikkikampus pitää sisällään modernit opetustilat, uusitun audio- ja valotekniikan sekä kaksi konserttisalia, monitoimisalalin ja tanssisalit.

Musiikin alan koulutuksella on paljon vakiintunutta yhteistyötä eri taidealan toimijoiden kanssa, mikä mahdollistaa työssä oppimisen osana opintoja. Työssä oppiminen tapahtuu joko yksittäisten keikkojen, produktioiden tai koulutus sopimuksella tehtävien pidempien työssäoppimisjaksojen toteutuksena tai suoraan näyttöinä työelämässä. Musiikin alan toiminnassa keskeistä ovat keikat ja suuremmat media-alan yhteistyönä toteutettavat produktiot kuten Loisto-konsertit, vierailuesitykset Jyväskylän kaupunginteatterille sekä Musiikkikampuksen yhteiset tuotannot. Työelämä-lähtöisessä opiskelussa opiskelija voi hyödyntää paikallisia, valtakunnallisia ja kansainvälisiä yhteistyöverkostoja. Instrumenttiharjoittelu on keskeinen osa muusikoksi kasvamista, ja Suomalainen musiikkikampus tarjoaa siihen mahdollisuuden. Opintojen aikana on myös mahdollista hankkia kansainvälistä osaamista lähtemällä työelämäjaksolle ulkomaille.

Taideteollisuusala

Gradia Jyväskylän taideteollisuusalan opetus tapahtuu Kankaan luovalla kampuksella. Taideteollisuusalan opinnot koostuvat eri ammatti- ja osaamisaloista. Taideteollisuusalan peruskoulutuksesta valmistuu artesaaneja, joilla voi olla valittuna erilaisia osaamisaloja. Ammatti- ja erikoisammattikoulutuksesta valmistuu käsityöntekijöitä ja käsityömestareita sekä seppiä ja seppämestareita. Taideteollisuusalan opintoja suorittanut osaa valmistaa oman alansa tuotteita, tiloja tai palveluita.

Tuotevalmistuksen osaamisalalla voi työskennellä puu-, metalli- sekä tekstiilimateriaaleja hyödyntäen. Alan opinnoissa tutustutaan alan säädöksiin ja käytäntöihin. Kestävä kehitys on osa kaikkea taideteollisuusalan toimintaa, ja Kankaan luova kampus onkin saanutkin Okka-säätiön myöntämän Kestävän kehityksen sertifikaatin vuonna 2022.

Käsityötaidon ohjaamisen osaamisalalla opitaan niin perinteisiä kuin uusiakin kädentaitojen työtapoja. Kädentaitojen ohjaamisen tavoitteet ja erilaiset kohderyhmät voivat vaihdella opiskelijan kiinnostuksen mukaan. Opinnoissa pääsee hankkimaan kokemusta erilaisista ohjaustilanteista. Opinnoissa tehdään yhteistyötä yritysten ja järjestöjen kanssa sekä osallistutaan erilaisiin tapahtumiin järjestämällä elämyksellisiä ohjaustuokioita. Esimerkiksi Jyväskylän Valon kaupungin tapahtumassa syksyllä 2022 ohjaajat järjestivät kaikille kävijöille Lupa loistaa -pajan heijastavan asusteen valmistamisesta.

Uusimpana osaamisalana koulutusta toteutetaan sisustusalan osaamisalalla. Sisustusalan artesaani voi toimia tilojen suunnittelu- ja rakentamistehtävissä, palvelujen suunnittelu- ja toteuttamistehtävissä, teollisessa tuotannossa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä. 3D-mallinnus ja visualisointi on keskeisessä roolissa opinnoissa.

Taideteollisuusalan työelämän verkostot ovat laajat. Työtehtävät vaihtelevat tuotteiden suunnittelu- ja valmistustehtävistä tilojen suunnittelu- ja rakentamistehtäviin, palvelujen suunnittelu- ja toteuttamistehtäviin, ohjaustoimintaan, teolliseen tuotantoon, asiakaspalveluun ja myyntityöhön sekä korjaus-, rakentamis- ja huoltotehtäviin. Yhteistyötä tehdään niin yksinyrittäjien kuin isojen organisaatioiden kanssa. Tuotevalmistuksen tehtävissä toimitaan esimerkiksi teattereissa niin lavastuksessa

kuin puvustuksessakin. Asiakaspalvelu- ja myyntityötä tehdään sisustus- ja lahjata-varaliikkeissä sekä erilaisissa myyntitapahtumissa oman NY-yrityksen tai osuuskuntatoiminnan kautta.

Tulevaisuudessa yrittäjämäinen toiminta ja yrittäjyyden eri muodot ovat keskeisiä tulo-ansaitsemismetodeja luovilla aloilla. Luovat alat muovaavat tulevaisuuden työelämätarpeita ja ennakoivat tulevia työtehtäviä. Luovuus näkyy työelämässä esimerkiksi kykyinä johtaa itseään ja luoda erilaisia kokonaisuuksia eri tilanteissa. Luovien alojen osaajat kohtaavat tulevaisuudessa yhä useammin niin toisensa kuin muun alan osaajat. Verkostot ja yhteisöllinen toiminta vahvistavat alojen asemaa työmarkkinoilla myös tulevaisuudessa.

4.3 Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Eeva Oksala ja Heidi Ilves

Vuonna 1994 perustettu Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK) on perinteikäs sekä kansainvälinen, monialaista koulutusta tarjoava ammattikorkeakoulu. Jamkissa opiskelee 8500 opiskelijaa ja työskentelee n. 900 henkilöä. Jamkissa on 4 eri koulutusta tarjoavaa yksikköä: ammatillinen opettajakorkeakoulu, hyvinvointiyksikkö, liiketoimintayksikkö ja teknologiayksikkö. Jamkin laajan asiantuntijayhteisön tehtäviin kuuluvat tutkintoon johtavien koulutusten lisäksi mm. opetusalan täydennyskoulutus ja palvelut, koulutuksen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta sekä koulutusvienti. Seuraavassa kappaleessa esitellään lyhyesti pääpiirteittäin eri yksiköiden tarjoamat kouluttautumismahdollisuudet.

Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa opiskellaan ammatilliseksi opettajaksi, erityisopettajaksi tai opinto-ohjaajaksi. Yksikön koulutusohjelmissa opiskelee vuosittain 800 opiskelijaa ja 2000 täydennyskouluttautujaa. Ammatillinen opettajakorkeakoulu onkin yksi Suomen suurimmista täydennyskouluttajista. Hyvinvointiyksikössä voi kouluttautua fysioterapeutiksi, sairaanhoitajaksi, kättilöksi, kuntoutuksen ohjaajaksi, toimintaterapeutiksi, sosionomiksi tai musiikkipedagogiksi. Opiskelijoita yksikössä on lukuvuosittain 2013. Liiketoimintayksikössä voi opiskella liiketalouden alaa sekä matkailu- ja ravitsemusalaa (restonomi). Yksikössä on 2450 opiskelijaa. Teknologiayksikössä voi opiskella ICT-alaa (insinööri, tradenomi), luonnonvara-alaa (agrologi) sekä tekniikan alaa (insinööri). Yksikössä opiskelee 2900 opiskelijaa.

Luovan alan koulutusta Jamkilla edustaa musiikkipedagogin koulutuslinja. Tutkintokoulutuksen kesto on keskimäärin 4 vuotta (240 opintopistettä). Musiikkipedagogikoulutuksen kivijalkoja ovat ammattitaitoiset ja arvostetut kouluttajat, monipuolinen opintotarjonta, joustavat opintopolut, ristiinopiskelumahdollisuudet ja uudistetut oppimisympäristöt. Opiskelijoille rakentuu erityisiä osaamisia ja vahvuuksia mm. instrumenttipedagogiikassa, varhaisiän musiikkikasvatuksessa, kuorotoiminnassa, musiikkiteknologiassa sekä musiikin luovassa tuottamisessa.

Musiikkipedagogikoulutus sijaitsee Suomalaisella musiikkikampuksella. Musiikkikampus on innovatiivinen tanssin ja soveltavan taiteen kehittämyksikkö, joka tarjoaa opiskelijoilleen monipuolisia mahdollisuuksia osaamisensa kehittämiseksi.

Musiikkipedagogin AMK-tutkinnon sisällä opiskelija voi genrestä riippumatta suuntautua joko instrumenttiopettajan, musiikin ohjaajan tai varhaisiän musiikinopettajan opintopolulle. Opiskelijat perehtyvät joko klassiseen musiikkiin tai pop/jazz-musiikkiin. Ydinosaamisena opiskelijoille karttuu opintojen aikana instrumentin hallinta, tyylien ja musiikin historian tuntemus, yhteissoittotaidot, pedagoginen näkemys, vuorovaikutustaidot sekä innovointikyky. Myös musiikin luovan tuottamisen pedagogiset taidot kehittyvät opintojen edetessä. Opiskelijoita koulutetaan myös tunnistamaan ja tuotteistamaan omaa osaamistaan mm. opintojen aikana tehtävän urasuunnittelun ja portfoliotyöskentelyn merkeissä.

Mitä on muusikon luovuus?

Sanapari muusikko ja luovuus yhdistyvät arkipuheessa usein silloin, kun puhutaan esimerkiksi säveltämisestä, sovittamisesta, musiikkiteoksen tulkitsemisesta, esiintymisestä ja improvisaatiosta. Luovan prosessin hallinta onkin yksi muusikon osaamisen kulmakivistä. Muusikon taiteellista luovaa prosessia voi hahmottaa esimerkiksi kolmivaiheisena tapahtumakulkuna: inspiroitumisena, suunnitteluna ja toteutuksena. Nykyään luovuus yhdistetään musiikissa vahvasti uuden luomiseen, kuten säveltämiseen tai improvisointiin. Improvisoinnissa soiva lopputulos ja esitys syntyvät esityshetkellä yhdessä yleisön ja mahdollisten muiden soittajien kanssa.

Klassisessa musiikissa keskiössä ovat edelleen kanonisoidut mestariteokset, joita on esitetty konserttisaleissa jo satoja vuosia. On kuitenkin virheellistä ajatella, että sävellettyjen teosten esittäminen olisi vähemmän luovaa kuin esimerkiksi omien sävellysten esittäminen. Lukemattomia kertoja esitetyn teoksen syntyminen uudestaan edellyttää monivaiheisen ja monitahoisen luovan prosessin. Säveltäjä Eero Hämeenniemi (2007) kirjoittaa voimakolmiosta, jossa mukana ovat säveltäjä, soittaja ja yleisö. Luovassa lopputuloksessa yhdistyvät siis säveltäjän toiveet, soittajan oma persoona sekä esityshetkellä syntyvä vuorovaikutus yleisön ja mahdollisten muiden muusikoiden kanssa (Hämeenniemi 2007, 41).

Tulevat musiikkipedagogit työkentällä

Luovuus on läsnä musiikkipedagogien opinnoissa monin tavoin, erityisesti opintojaksoilla Pääinstrumentti ja yhteismusisointi, InnoFlash, Improvisoinnin ja säveltämisen perusteet ja pedagogiikka sekä Musiikin kirjoittaminen. Pääinstrumentti ja yhteismusisointi -opintojaksoilla opiskelijat oppivat muun muassa tulkitsemaan ja/tai improvisoimaan eri tyylikausien ja tyyllilajien kontekstissa. InnoFlash-opintojakson aikana opiskelijat pääsevät kehittämään asiakaslähtöisiä ratkaisuja työelämän haasteisiin moniammatillisissa tiimeissä. Improvisoinnin ja säveltämisen perusteet ja pedagogiikka -opintojaksojen aikana opiskelijat tutustuvat improvisoinnin ja säveltämisen työkaluihin sekä oivaltavat vahvuutensa tulevana musiikin luovan tuottamisen pedagogeina. Musiikin kirjoittamisen opintojaksoilla puolestaan yhdistellään musiikin hahmotusaineissa opittuja asioita sovittamisen ja säveltämisen muodossa.

Jamkista valmistuneet musiikkipedagogit tulevat työskentelemään alati muuttuvassa yhteiskunnassa instrumenttiopetuksen, yhtyeiden, orkestereiden, kuorojen, lauluyhtyeiden, hahmotusaineiden ja musiikin luovan tuottamisen opettamisen äärellä.

Koulutuksen tarjoama vahva musiikillinen osaaminen, itsensä johtamisen taito, vuorovaikutustaidot sekä luovan prosessin hallinta ovat tarpeen tulevissa työtehtävissä. Musiikkipedagogin täytyy tehdä luovia ratkaisuja suunnitellessaan opetusta, kehittäessään uusia pedagogisia ratkaisuja ja muokatessaan suunnitelmiaan tilanteen, oppijan tarpeiden tai ryhmän taitotason mukaan. Opetus on parhaimmillaan vuorovaikutteinen luova prosessi, joka mahdollistaa myös hetkessä syntyvät pedagogiset ratkaisut, kohtaamisen ja onnistumisen kokemukset.

Musiikkipedagogin koulutus tarjoaa monilla eri aloilla relevantteja työelämätaitoja kuten esiintymistäidot, ICT-taidot, musiikin luovan tuottamisen hallinta, harjoittelun kautta syntynyt syvä pedagoginen osaaminen sekä opintojen myötä karttunut kyky olla osana moniammatillisen tiimin luovaa prosessia. Parhaimmillaan musiikkipedagogi pystyy luomaan innovaatioita osana historiallista jatkumoa ja samalla katsomaan kohti tulevaa.

Kirjallisuus

Hämeenniemi, Eero. (2007). *Tulevaisuuden musiikin historia*. Basam Books: Helsinki.

4.4 Jyväskylän yliopisto

Reija Häkkinen, Miikka Pyykkönen ja Tarja Pääjoki

Jyväskylän monitieteisessä yliopistossa (JYU) tarjotaan opiskelijoille mahdollisuuksia sekä tiedekuntatasolla, yliopiston tasolla (esim. Monikielisen akateemisen viestintän keskus MOVI ja työelämäpalvelut) että EduFuturan tasolla työelämäosaamisen kehittämiseen osana opintoja. JYU tarjoaa myös muutamia kokonaisia koulutusohjelmia, joissa on muita enemmän keskiössä työelämäyhteistyö, kuten esimerkiksi humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan KUMU-ohjelma, liikuntatieteellisen tiedekunnan ja kauppar korkeakoulun yhteistyössä järjestämä The international Master's Degree Programme of Responsible Management and Business of Sport (RESPO)-maisteriohjelma sekä IT-tiedekunnan DI-koulutus. Virtasen ja Tynjälän (2018) mukaan opiskelijoiden työelämävalmiuksien kehittämiseen voidaan vaikuttaa myös erilaisten pedagogisten ratkaisujen avulla.

Minkä tahansa tiedekunnan opiskelijan on myös niin halutessaan mahdollista ottaa yrittäjyyden perusopintokokonaisuus osaksi tutkintoaan ja valita siihen työelämä-, yrittäjyys ja projektiopintoja oman kiinnostuksensa mukaan, tai suorittaa esimerkiksi työelämä-, projekti- tai yrittäjyysmoduulin. Yrittäjyysopinnoiksi opintojaksot mielletään laajan yrittäjyyskasvatuskäsitteeseen mukaan (esim. Dahlstedt & Fejes 2019), eli ei pelkästään liiketoiminnan kehittämiseen tähtäävinä opintoina, vaan laajalti yrittäjämäistä ajattelu- ja toimintatapaa kehittävinä. Yhteiset yrittäjyysopinnot ovat avoimia kaikkien tiedekunnan opiskelijoille, minkä tarkoituksena on edistää monipuolista ajatustenvaihtoa eri alojen opiskelijoiden välillä. Niittykangas (2011) tuo esille, että huolimatta siitä kuinka tuttua toisen alan käsitteistö on, tieteenalojen rajojen ylittäminen avaa uusia mahdollisuuksia sekä laajentaa osallistujien ymmärrystä.

Projektityöskentely on yksi nykyaikaisen työelämän muoto ja omanlaisensa maailma. Tähän tarkoitukseen JYU:ssa tarjotaan niin oman alan projekteja, projektinhallinnan kursseja kuin monitieteistä työelämäprojektia (Tiimi & Työnantaja sekä Team & Client -opintojaksot). Monitieteisissä työelämäprojekteissa eri alojen opiskelijat JYU:sta ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK:ista ratkaisevat toimeksiantajan haasteita monitieteisissä tiimeissä. Heikkinen (2017) kuvaa asiakkaille toteutettavien projektitoimeksiantojen auttavan opiskelijaa nivomaan teoriaa käytäntöön, ja esimerkiksi Häkkinen (2019) kuvaa Tiimi & Työnantaja -opintojakson opiskelijoiden ymmärtävän asiakasprojektin lopussa, kuinka he ovat pystyneet osaamisellaan olemaan hyödyksi yritykselle.

Humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan KUMU-ohjelma

Kulttuurit ja yhteisöt muuttuvassa maailmassa -tutkinto-ohjelma (KUMU) on ollut Jyväskylän yliopiston ehkä merkittävin toimija osaamisen tunnistamisen ja työelämäläheisen opetuksen kehittämisessä kulttuuri- ja luovilla aloilla viime vuosina. Opiskelijoiden työelämämahdollisuuksia lisäävä yhteiskunnallinen vuorovaikutus liittyy kiinteästi niin KUMUn opetukseen kuin tutkimukseenkin.

Lähes kaikkiin KUMUn kontaktiopetusta sisältäviin kursseihin kuuluu opiskelijoiden vuorovaikutusta työelämätoimijoiden kanssa sekä oman osaamisen tunnistamisen ja kuvaamisen harjoittelemista. Jokaisella kurssilla opiskelijoiden tehtävänä on täydentää osaamisportfoliotaan. Opiskelijat käyvät kursseilla tutustumassa paikallisiin kulttuurialan työnantajiin muun muassa haastattelemalla heitä. Lisäksi useilla kursseista tehdään projektiluontoisia tehtäviä, jotka ovat työelämätahojen asettamia. Ammatillaiset ja asiantuntijat käyvät myös vierailemassa KUMUn kursseilla luennoimassa ja paneelikeskusteluissa. KUMUn opetuksessa ei ainoastaan harjoitella henkilökohtaisia taitoja tai verkostoiduta työelämätahojen kanssa, vaan monella kurssilla painotetaan työelämän olosuhteiden ja rakenteiden tuntemusta. Esimerkiksi aineopintojen Kulttuurialan työelämä -kurssilla käsitellään tämänhetkiseen tutkimustietoon perustuen niin luovien alojen työelämän rakenteita ja olosuhteita kuin työntekijöiden mahdollisuuksia ja keinoja vaikuttaa niihin.

Tutkimuksessa osaamisen tunnistaminen ja luovien alojen työelämäntuntemuksen parantaminen näkyy kahdella tavalla. Yhtäältä KUMUssa tehdään paljon kulttuurialojen työelämäläheisen opetuksen kehittämiseen tähtäävää tutkimusta. Tähän mennessä ilmestyneiden tutkimusartikkelien tulokset puhuvat sen puolesta, että työelämän käytäntöjä, olosuhteita ja rakenteita tulisi käsitellä opetuksessa työelämäosaamisen yhteydessä. Lisäksi suurin osa niin opiskelijoista ja alan ammattilaisistakin toivoo lisää yrittäjyyttä koskevien konkreettisten taitojen opettamista, vaikka suoranaista halua ryhtyä yrittäjäksi esiintyykin heidän keskuudessaan varsin vähän. (Kumpulainen ym. 2020; Pyykkönen ym. 2019; ks. myös Hirvi-Ijäs ym. 2018, 44–52.) Toisaalta KUMUssa tutkitaan kulttuuri- ja luovien alojen työelämää, sen olosuhteita ja työntekijöiden kokemuksia. Tutkimuksessa on havaittu esimerkiksi se, että vaikka freelancereiden ja yrittäjien tulot ovat kulttuurialoilla lähes yhtä vähäiset kuin muillakin työntekijäryhmillä, heillä on muita paremmat valmiudet kestää työelämän epävarmuuksia. He yhdistelevät muita sujuvammin eri työelämäasemia ja tehtäviä sekä osaavat muita paremmin sanoittaa oman osaamisensa ja hinnoitella työnsä arvon (Pyykkönen ym. 2021).

Kirjallisuus

- Dahlstedt, M. & Fejes, A. (2019). *Shaping entrepreneurial citizens: a genealogy of entrepreneurship education in Sweden*. *Critical Studies in Education*, 60:4, 462–476. <https://doi.org/10.1080/17508487.2017.1303525>. Katsottu 18.11.2022.
- Heikkinen, J. (2017). *Conceptualizing the Role of Multidisciplinary and Student Perceptions of University-Industry Collaboration on Project-based Learning*. [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. Jyväskylä Studies in Computing N:O 264/2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7164-9>. Katsottu 18.11.2022.
- Hirvi-Ijäs, M., Rensujeff, K., Sokka, S. & Koski, E. (2018.) *Nuoret taiteentekijät. Taiteen ja kulttuurin barometri 2017*. Helsinki: CUPORE. <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/taiteen-ja-kulttuurin-barometri-2017-nuoret-taiteentekijaet>. Katsottu 14.11.2022.
- Häkkinen, R. (2019). Tiimi&Työnantaja –monitieteinen työelämäprojekti työelämäosaamisen kehittämälustana. Teoksessa T. Römer-Paakkanen, M. Suonpää, & A. Hermiö (toim.), *Yrittäjyyskasvatuksen kaari: lapsuudesta tulevaisuuden työhön / The Trail of Entrepreneurship Education: From Childhood to Future Work and Entrepreneurship* (s. 69–85). Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Haaga-Helian julkaisut, 12/2019. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202002125198>. Katsottu 18.11.2022.
- Kumpulainen, K., Fingerroos, O., Vierimaa, S. & Pyykkönen, M. (2020.) Miten työelämäläheisyys saadaan opetussuunnitelmatasolta osaksi käytännön opetusta? Esimerkkinä kulttuurialan koulutus. Teoksessa A. Virtanen, J. Helin & P. Tynjälä (toim.), *Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa* (s. 132–136). Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8414-4>. Katsottu 18.11.2022.
- Niittykangas, H. (2011). *Alueellinen yrittäjyys*. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun julkaisuja. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu. N:O 369 / 2011. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-4411-7>. Katsottu 18.11.2022.
- Pyykkönen, M., Kumpulainen, K. & Vierimaa, S. (2019). *Työn muutoksen haasteet kulttuurialan korkeakoulutuksen työelämäpedagogiikalle*. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 21:4, 45–61. <https://journal.fi/akakk/article/view/89251>. Katsottu 18.11.2022.
- Pyykkönen, M., Sokka, S. & Kurlin Niiniaho, A. (2021.) *Yrittäjätaitelijat vapauden, luovuuden ja toimeentulon rajapinnoilla*. *Työelämäntutkimus* 19:1, 57–81. <https://doi.org/10.37455/tt.102880>. Katsottu 18.11.2022.
- Virtanen, A. & Tynjälä, P. (2018). *Factors explaining the learning of generic skills: a study of university students' experiences*. *Teaching in Higher Education*, 24:7, 880–894. <https://doi.org/10.1080/13562517.2018.1515195>. Katsottu 18.11.2022.